Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 30132 2500 GC Den Haag

NVSA/NVJSA
T.a.v. mrs. Wolters en Van Merm

Hoofdkantoor DJI
Directie
bestuursondersteuning &
Strategie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 30132
2500 GC Den Haag
www.dji.nl

Ons kenmerk
7608231

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 5 juni 2026
Onderwerp Reactie op uw brief d.d. 10 apri jl.

Geachte heren Wolters en Van Merm,

Langs deze weg reageer ik, mede namens de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, op de brief die u namens de leden van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) en de Nederlandse Vereniging van Jonge Strafrechtadvocaten (NVJSA) op 10 april jl. heeft gestuurd.

In voornoemde brief zijn een aantal bezwaren geuit tegen de wijze waarop de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) uitvoering geeft aan het visueel toezicht zoals dat sinds 1 november jl. in de Penitentiaire Beginselenwet (Pbw) is verankerd. Naar aanleiding van voornoemde brief heb ik u uitgenodigd om in gesprek te gaan, hetgeen heeft plaatsgevonden op 29 april jl. Aangezien DJI reeds geruime tijd met de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), als vertegenwoordiger van de beroepsgroep, in gesprek is over het visueel toezicht en overige maatregelen die voortvloeien uit de nieuwe Pbw, was ook een afvaardiging van de NOvA uitgenodigd en aanwezig bij dit gesprek.

Voordat ik reageer op de inhoud van dit gesprek, wil ik aangeven dat DJI het als een prettig en constructief gesprek heeft ervaren waarin ruimte was om te reflecteren op elkaars standpunten en ervaringen met het visueel toezicht. Het uitgangspunt dat zowel DJI als de NVSA, NVJSA en de NOvA willen komen tot een werkbare situatie voor alle betrokkenen terwijl de wet effectief wordt uitgevoerd, betrof een goede basis om met elkaar in gesprek te gaan.

DJI realiseert zich dat het visueel toezicht op gesprekken tussen rechtsbijstandverleners en hun cliënten nieuw is. In de toelichting op de nieuwe wet- en regelgeving is opgenomen dat gedragingen die afwijkend ogen van het doel van het gesprek, te weten het verlenen van rechtsbijstand, aanleiding kunnen vormen om het gesprek te onderbreken.

Omdat hieruit niet expliciet blijkt welke gedragingen afwijkend kunnen ogen, heeft DJI, mede op verzoek van de NOvA, dit getracht te illustreren in het *"informatieblad voor rechtsbijstandverleners in de EBI en AIT"*. De concrete bezwaren van de NVSA/NVJSA zien op de beschreven gedragingen zoals zijn opgenomen in voornoemd informatieblad. Het gaat dan om de beschreven verboden omtrent (verhullende) communicatie en lichamelijk contact en het over en weer tonen van (digitale) documenten.

i) Verboden omtrent (verhullende) communicatie en lichamelijk contact
Behoudens bepaalde expliciete gedragingen na, is het in de regel voor een toezichthoudende medewerker van belang welk totaalbeeld ontstaat van het gesprek. Een toezichthoudende medewerker zal niet terstond ingrijpen wanneer er een enkele keer onbedoeld een hand voor de mond wordt gehouden. De gedragingen zoals genoemd in het informatieblad zijn dan ook niet bedoeld als "afvinklijstje" om direct in te grijpen wanneer de gedraging zich voordoet maar dienen een illustratie te geven aan de advocatuur van voorbeelden die mogelijk een signaal zijn dat de rechtsbijstandverlener onder druk en/of dwang staat. Nogmaals, het gaat om een totaalbeeld van het gesprek en de non-verbale signalen die door de toezichthoudende medewerker worden waargenomen. Voor de goede orde: uiteindelijk beoordeelt de directeur van de betrokken inrichting na het bekijken van de beelden of het gesprek dient te worden beëindigd.

DJI wenst te benadrukken dat het niet lichtvaardig over gaat tot het ingrijpen in het vertrouwelijk gesprek tussen een advocaat en zijn cliënt. Dat wijst de praktijk ook uit; in het eerste half jaar van de inwerkingtreding van de maatregel is het één keer voorgekomen dat een gesprek , na ingrijpen, daadwerkelijk door de directeur is beëindigd. In een mediabericht is genoemd dat er maximaal 20 keren is ingegrepen zonder dat het gesprek werd beëindigd. Zoals tijdens het gesprek toegelicht, werd er in deze gevallen letterlijk op de deur geklopt met het verzoek aan de advocaat of gedetineerde om een flesje water voor de camera te verwijderen of te verzoeken niet te gaan lopen door de ruimte tijdens het gesprek. Er is door DJI juist gekozen voor een zorgvuldige en laagdrempelige aanpak waarin het vertrouwelijke gesprek zo min mogelijk wordt verstoord.

Het standpunt van de NVSA/NVJSA dat de toon van het informatieblad en de wijze waarop de verboden gedragingen worden geformuleerd, verkeerd overkomen op de advocatuur heb ik ter harte genomen. U heeft tijdens het gesprek aangegeven dat het belerend overkomt en de indruk wekt dat op iedere gedraging zou worden ingegrepen. Om die reden heb ik besloten het informatieblad aan te passen naar een meer abstracte beschrijving van hetgeen niet is toegestaan tijdens het gesprek. U treft deze als **bijlage 1** aan bij deze brief.

Voorts was er een bezwaar tegen het uitsluitend mogen geven van een hand aan een gedetineerde in de AIT vooraf en nadat het gesprek is afgelopen. Volgens de NVSA/NVJSA is het in sommige gevallen voorstelbaar dat er meer lichamelijk contact plaatsvindt. DJI kan zich geen voorstelling maken in welke mate lichamelijk contact bijdraagt aan de kwaliteit van rechtsbijstandverlening, maar benadrukt dat deze hoogrisicogedetineerden niet voor niets in de zwaarste regimes van ons land verblijven. Gelet op de risico's, zowel voor de advocatuur, de inrichting en de samenleving, is het uitsluitend geven van een hand het maximale wat DJI op dit punt kan toestaan. In de EBI bevindt zich om die reden een glaswand tussen een gedetineerde en de rechtsbijstandverlener zodat ieder lichamelijk contact onmogelijk is.

ii) Over en weer tonen en/of overhandigen van (digitale) stukken

Verder gaf de NVSA/NVJSA bezwaren te hebben tegen het niet mogen tonen en/of overhandigen van (digitale) stukken tijdens het gesprek terwijl evenmin het draaien van het laptopscherm is toegestaan.

DJI merkt op dat er vanuit de advocatuur vragen zijn over het proces van het over en weer tonen en/of overhandigen van (digitale) documenten tijdens een bezoekmoment. De Regeling geprivilegieerde post gedetineerden[1] gold echter al vóór 1 november jl. en is niet gewijzigd. Het enige dat is gewijzigd is dat vanaf 1 november jl. middels visueel toezicht nu zichtbaar wordt wanneer de Regeling niet wordt nageleefd, wat een reden kan vormen voor DJI om tijdens het gesprek in te grijpen.

De werkwijze conform de Regeling is in de praktijk als volgt.
Indien de gedetineerde of rechtsbijstandverlener tijdens een bezoekmoment papieren of digitale documenten (via een USB stick) wil overhandigen, moet dit voorafgaand aan of na afloop van het gesprek kenbaar worden gemaakt aan het personeel die de stukken controleert op contrabande. Na de controle worden de stukken of USB stick door tussenkomst van het personeel aan de rechtsbijstandverlener of gedetineerde overhandigd. Papieren documenten èn digitale documenten op een device mogen tijdens een bezoekmoment niet over en weer aan elkaar worden getoond.

U heeft tijdens ons gesprek vragen gesteld over het draaien van het scherm van een digitaal device tijdens het bezoekmoment. Zoals toegelicht maken de huidige technische mogelijkheden van digitale devices – ook op afstand – het te kwetsbaar en risicovol om het draaien van de laptop of tablet tijdens het gesprek toe te staan bij deze categorie hoogrisicogedetineerden. Diverse incidenten uit het verleden hebben dit helaas ook uitgewezen. Wel beschikken alle EBI gedetineerden en vrijwel alle AIT gedetineerden over een USB stick en is er een laptop van DJI beschikbaar. DJI faciliteert de toegang tot de digitale dossiers maximaal. Op deze wijze kan het vertrouwelijk contact tijdens het bezoekmoment onverminderd doorgang vinden.

Om zowel over het tonen en overhandigen van digitale documenten als papieren documenten tijdens het bezoekmoment aanvullende duidelijkheid te scheppen, is ook op dit punt het informatieblad aangepast.

Ik spreek de hoop uit dat DJI en de advocatuur met betrekking tot het visueel toezicht nader tot elkaar zijn gekomen. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Penitentiaire beginselenwet is de informatievoorziening vanuit DJI over de vormgeving van het visueel toezicht pas tegen de inwerkingtreding van de wet op gang gekomen. Ondanks het feit dat vanwege bepaalde onvoorziene omstandigheden dit niet eerder kon, begrijpt DJI dat de advocatuur dit liever eerder had vernomen. DJI heeft daarom toegezegd ook in de toekomst informatie over de uitvoering van het visueel toezicht, naast de NOvA, ook direct met de NVSA/NVJSA te delen zodat de gehele strafrechtadvocatuur direct is geïnformeerd. Dit is ook tijdens het bestuurlijk overleg met tussen de NOvA en DJI op 4 mei jl. afgesproken.

Ik vertrouw erop u voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er nog vragen zijn dan verneem ik dat uiteraard graag. Een afschrift van deze brief stuur ik ook rechtstreeks aan de NOvA.

Met vriendelijke groet,
mede namens de Staatssecretaris Justitie en Veiligheid,

Mr. W.F. Saris
Directeur-Generaal DJI

[1] wetten.nl - Regeling - Regeling geprivilegieerde post gedetineerden - BWBR0009955